Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu (DOSPERT-30)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu (DOSPERT-30)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16716

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu (DOSPERT-30), bireylerin farkl? ya?am alanlar?nda risk alma e?ilimlerini ölçmek üzere geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal olarak Weber ve arkada?lar? taraf?ndan tasarlanm??t?r ve adaptasyonu S?rr? Cem Dinç ve Özge Yava?-Tez (2019) taraf?ndan Türkçe diline yap?lm??t?r. DOSPERT-30, risk alma davran???n? tek bir genel özellik yerine, etik, finansal, sa?l?k/güvenlik, rekreasyonel ve sosyal olmak üzere be? farkl? alana özgü boyutta de?erlendirir. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenirlik standartlar?n? kar??lay?p kar??lamad???n? belirlemeyi amaçlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Risk Alma, DOSPERT-30, Alana Özgü Risk, Uyarlama, Psikometrik Araç, Finansal Risk, Etik Risk, Güvenirlik

Yazarlar

S?rr? Cem Dinç, Özge Yava?-Tez

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin riskli durumlarla kar??la?t?klar?nda sergiledikleri davran??sal e?ilimleri, riskin ba?lam?na göre ay?rt edebilmektir. Klasik risk modellerinin aksine, DOSPERT-30, bir ki?inin bir alanda (örne?in finansal) yüksek risk al?rken, ba?ka bir alanda (örne?in sa?l?k) dü?ük risk alabilece?i varsay?m?na dayan?r. Bu risk alma farkl?l?klar?n? sistematik olarak ölçmek, özellikle spor bilimleri, finansal davran?? ve sa?l?k psikolojisi gibi alanlardaki ara?t?rmalar için kritik öneme sahiptir.

DOSPERT-30'un Türkçe uyarlamas?n?n temel amac? ise, orijinal yap?n?n kültürel ve dilsel farkl?l?klar gözetilerek Türk kültürüne uygunlu?unu sa?lamak ve böylece uluslararas? literatürle kar??la?t?rmal? çal??malar yap?lmas?na olanak tan?makt?r.

Yap?

Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu (DOSPERT-30), be? temel risk alan?n? ölçen 30 maddeden olu?ur. Bu yap?, risk alg?s?n?n ve risk alma davran???n?n evrensel de?il, ba?lama özgü oldu?unu savunan teorik çerçeveye dayan?r. Ölçek, bireylerin belirli riskli eylemleri gerçekle?tirme olas?l???n? de?erlendirir. Be? alt boyut ?unlard?r:

Etik Risk: Ahlaki veya yasal sonuçlar? olabilecek riskli davran??lar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Finansal Risk: Para kaybetme potansiyeli ta??yan yat?r?m veya harcama kararlar?.
Sa?l?k/Güvenlik Riski: Fiziksel zarar veya yaralanma potansiyeli ta??yan davran??lar.
Rekreasyonel Risk: Bo? zaman aktivitelerinde heyecan aray??? içeren riskler.
Sosyal Risk: Sosyal itibar veya ili?kilerin zarar görmesi potansiyeli ta??yan davran??lar.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?nda geçerlik çal??malar?, orijinal be? faktörlü yap?n?n Türk örnekleminde de do?ruland???n? göstermi?tir. Yap?lan faktör analizi (bkz. Faktör Analizi bölümü), ölçek maddelerinin kuramsal olarak belirlenen be? alt boyut alt?nda topland???n? ve bu boyutlar?n birbirinden ayr??an ancak ili?kili yap?lar oldu?unu desteklemi?tir. Geçerlik çal??malar?n?n detayl? sonuçlar? uyarlama makalesinde (Dinç & Yava?-Tez, 2019) sunulmu?tur.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in tutarl? ölçümler sa?lad???n? göstermi?tir. ?ç tutarl?l?k ve test-tekrar test güvenilirli?i olmak üzere iki temel güvenirlik türü incelenmi?tir:

?ç Tutarl?l?k (Cronbach Alpha): Ölçe?in toplam iç tutarl?l?k katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (Toplam Ölçek: α **= .86**). Alt ölçeklerin iç tutarl?l?k de?erleri de kabul edilebilir düzeydedir:

Etik: α **= .78**
Finansal: α **= .78**
Sa?l?k/Güvenlik: α **= .76**
Rekreasyonel: α **= .78**
Sosyal: α **= .75**

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: 54 ki?ilik bir örneklem üzerinde yap?lan analizler, ölçe?in zaman içinde kararl?l???n? ölçmü?tür. Toplam ölçek için test-tekrar test güvenirlik katsay?s? **.78** olarak bulunmu?tur. Ancak, baz? alt ölçeklerde daha dü?ük korelasyonlar gözlemlenmi?tir (Etik: .46; Sosyal: .34). Bu durum, etik ve sosyal risk alma e?ilimlerinin k?sa vadede di?er alanlara göre daha de?i?ken olabilece?ini dü?ündürmektedir. Ölçüm güvenirli?i analizinde ise (t=1.288, p=.203, p>.05), testler aras? ortalama puan fark?n?n istatistiksel olarak anlaml? olmad??? belirlenmi?tir, bu da ölçe?in kararl?l???n? destekleyen önemli bir bulgudur.

Faktör Analizi

DOSPERT-30'un Türkçe uyarlamas? sürecinde, orijinal ölçe?in teorik olarak dayand??? be? faktörlü yap?y? do?rulamak amac?yla faktör analizleri gerçekle?tirilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin etik, finansal, sa?l?k/güvenlik, rekreasyonel ve sosyal risk alma boyutlar?na uygun

ARABPSYCHOLOGY.COM

bir ?ekilde yüklendi?ini ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in yap? geçerli?ine sahip oldu?unu ve risk alma davran???n? alana özgü bir biçimde ölçme kapasitesini korudu?unu göstermektedir.

Araç

Test Tipi: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Dil Mevcut: Türkçe (Orijinali ?ngilizce)

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Uyarlama çal??mas? üniversite ö?rencileri ve spor bilimleri alan?nda yap?lm??t?r.)

Ya? Grubu: Yeti?kinler ve Ergenler (Genellikle 18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Dinç ve Yava?-Tez (2019) çal??mas?nda, ölçek a??rl?kl? olarak üniversite ö?rencileri üzerinde test edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireylerden, belirtilen riskli eylemleri ne ölçüde gerçekle?tireceklerini veya gerçekle?tirmeye istekli olduklar?n? belirtmeleri istenir. Derecelendirme format?, 7 a?amal? Likert Ölçe?i kullan?r.

Derecelendirme:

Kesinlikle Hay?r
Muhtemelen Hay?r
K?smen Hay?r
Karars?z
K?smen Evet
Muhtemelen Evet
Kesinlikle Evet

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Cronbach Alpha, Test-Tekrar Test Güvenirli?i, Risk Alg?s?, Spor Bilimleri, Sosyal Risk, DOSPERT

Yazarlar

Sorumlu Yazar: S?rr? Cem D?NÇ

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: ORCID bilgisi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: scem.dinc@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Yaz??ma adresi bilgisi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Telif Hakk? ve ?zinler: Ölçe?in orijinal versiyonu Weber ve arkada?lar?na aittir. Türkçe uyarlamas? akademik ara?t?rmalar için kullan?labilir, ancak ticari kullan?m için orijinal yazarlardan izin al?nmas? gerekebilir.

Ücret: Ölçe?in kendisi ve uyarlamas? akademik kullan?ma aç?kt?r (genellikle ücretsizdir).

Test Y?l? (Uyarlama): 2019

Kaynaklar

Dinç, S. C. ve Yava?-Tez, Ö. (2019). Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu'nun (DOSPERT-30) Türkçe uyarlamas?. Spor Bilimleri Dergisi, 30(3), 107-120. DOI: https://doi.org/10.17644/sbd.471304

Makalenin orijinal Dergipark ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Uyarlama çal??mas?n?n orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: alana-ozgu-risk-alma-olcegi-kisa-formunun-dospert-30-turkce-uyarlamasi-toad.pdf

Alana Özgü Risk Alma Ölçe?i- K?sa Formu (DOSPERT-30) Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte aç?kça listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesi için lütfen Dinç ve Yava?-Tez (2019) taraf?ndan yay?mlanan orijinal uyarlama makalesine ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM